

LIETUVOS ELEKTROS ENERGIJOS
GAMINTOJŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS BIOMASĖS ENERGETIKOS ASOCIACIJA

Lithuanian Energy Consultants Association

World Energy Council

CONSEIL MONDIAL DE L'ENERGIE

Pasaulio energetikos tarybos
Lietuvos komitetas

BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMAS

2012 m. liepos 27 d.
Vilnius

I. Bendros nuostatos

Šilumos ūkis – vienas svarbiausių energetikos sektorių Lietuvoje. Jo veikla glaudžiai susijusi su kitomis energetikos šakomis: elektros, dujų, naftos, atsinaujinančių energijos šaltinių. Šiandien niekas neabejoja, kad centralizuotas šilumos tiekimas yra patikimiausias, moderniausias ir vartotojui patogiausias būdas šildyti būstą. Morališkai ir fiziškai pasenęs šilumos ūkis buvo renovuotas ir pasaulinį lygį pasiekė tik dėl milžiniškų investicijų ir nuoseklaus, kryptingo šilumininkų darbo.

Pagrindinis šilumos tiekėjų tikslas išliko toks pat – organizuoti ir užtikrinti patikimą šilumos tiekimą ir stabilią paslaugos kokybę šilumos vartotojams. Tačiau, modernizavę didžiąją dalį šilumos gamybos, tiekimo sistemų Lietuvoje, susiduriame su naujomis rinkos sąlygomis.

Kaimyninėse šalyse, ypač Skandinavijos valstybėse, turinčiose išplėtotą Centralizuoto šilumos tiekimo sektorių - Suomijoje, Danijoje, Švedijoje, o taip pat Vokietijoje, Austrijoje ir kt., kur plėtra, skirtingai nei Lietuvoje ir kitose Baltijos bei Rytų ir Centrinės Europos valstybėse, vystėsi rinkos ekonomikos sąlygomis yra sukaupta turtinga patirtis kryptingai formuojant valstybės energetikos politiką. Tai leido šiam sektoriui užimti svarbią vietą visoje energetikoje ir išnaudoti šios technologijos privalumus – **plačiai naudoti biokurą, komunalines atliekas, pramonės įmonių atliekinę šilumą ir kt. vietinius resursus** tuo pačiu sumažinti importuojamo iškastinio kuro naudojimą šilumos gamybai ir išvengti didelės dalies anglies dvideginio (CO₂) emisijų. Pavyzdžiu Lietuvai galėtų tapti Švedija, kuri net 79 % šilumos energijos pagamina degindama biokurą, komunalines atliekas, durpes bei kitą vietinį kurą ir efektyviai naudodama atliekų pramonės įmonių šilumą.

Tuo tarpu Lietuvos padėtis kur kas prastesnė. Ji didžiąją dalį šilumos pasigamina degindama brangų iškastinį kurą - dujas (73,1 %). Biokuras Lietuvoje naudojamas labai vangiai ir tesudaro vos 22,0 % bendrame kuro sąnaudų balanse.

Lietuvoje lieka labai daug nepanaudoto vietinio biokuro (medienos, šiaudų, komunalinių atliekų, energetinių plantacijų ir kt.), kurį būtų galima sėkmingai panaudoti žalios šilumos ir elektros gamybai bei

sumažinti anglies dvideginio išmetimus. Vienas iš perspektyviausių biokuro šaltinių yra greitai augantys energetiniai augalai (GAEA). Europos Sąjunga skatina idėją gausiai auginti, ypač nedirbamose žemėse, šiuos energetinius augalus. Šiuo metu būtent Rytų Europos šalyse, ypač Lietuvoje GAEA nėra gausiai auginami, nors čia labiau nei Vakarų Europoje smarkiai plečiasi energijos gamybos iš biokuro sektorius, tam panaudojama vis daugiau žemės ūkio plotų.

Atlikti moksliniai tyrimai (studijos) parodė, kad šioje Europos dalyje susidomėjimas GAEA žemės ūkio ir energetikos sektoriuose yra didelis, tačiau dėl įstatyminės bazės netobulumo, vietinių politikų nekompetencijos ir didžiulės tikslingos (orientuotos į galutinį vartotoją) informacijos stokos investicijos šiame sektoriuje dar pernelyg mažos.

Siekiant, sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir įvykdyti Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą, Lietuva įsipareigojo (ES Direktyva 2009/28/EB „Dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją“) 2020 m. atsinaujinančių energijos išteklių dalį bendrame galutiniame energijos suvartojime padidinti nuo dabar siekiančio 15% iki 23%.

BIO-HEAT projekto įtakoje (*BIO-HEAT – Greitai augančių energetinių augalų naudojimo Rytų Europos šalių centralizuoto šilumos tiekimo sistemose IEE/09/890/SI2.558326*) skatinimas – yra projektas, vykdomas pagal programą „Pažangi energetika Europa“ (IEE) ir bendrai finansuojamas Konkurencingumo ir inovacijų vykdomosios agentūros (EACI)) ir suprantant platesnio biokuro, įskaitant ir GAEA, panaudojimo šilumos ir elektros energijos gamybai svarbą, pačios įtakingiausios Lietuvos organizacijos, veikiančios energetikos sektoriuje, atsinaujinančių šaltinių ir centralizuoto šilumos tiekimo srityse, nutarė pasirašyti bendradarbiavimo sutartį.

Mes, (*Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija, Lietuvos energijos konsultantų asociacija, Pasaulio energetikos taryba Lietuvos komitetas ir Lietuvos elektros energijos gamintojų asociacija*), atsižvelgdami į Lietuvos įsipareigojimą bei Europos Sąjungos iškeltus politikos tikslus 2020 metams: - 20% sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių išlakų kiekį, 20% padidinti atsinaujinančių išteklių dalį, 20% padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir užtikrinti energijos tiekimo saugumą, konstatuojame:

- Lietuvai būtina didinti atsinaujinančių išteklių dalį energijos balanse;
- Lietuvai būtina sumažinti priklausomybę nuo monopolinio iškastinio importuojamo kuro tiekimo;
- Būtina – pagerinti importo-eksporto balansą ir sukurti papildomas darbo vietas;
- Lietuvoje yra dideli, tačiau dar menkai panaudojami biokuro (malkinės medienos ir perdirbimo atliekos, šiaudai, nuotekų dumblas, ypač greitai augantys energetiniai augalai ir kt.) ištekliai;
- Siekiant atsinaujinančių energijos išteklių dalį bendrame galutiniame energijos suvartojime padidinti ne mažiau kaip iki 23 procentų, didžiausią indėlį galėtų įnešti biokuro naudojimas centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje. Centralizuoto šilumos tiekimo katilinėse dėl masto ekonomijos yra mažiausios santykinės investicijos galios vienetui, geriausios galimybės naudoti įvairias biokuro rūšis ir jų mišinius.
- Atsižvelgiant į technologines centralizuoto šilumos tiekimo sektoriaus galimybes ir ekonominį naudingumą, iki 2020 metų šiame sektoriuje šilumos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių galėtų būti padidinta iki 60-70 procentų.

Kliūtys trukdančios sparčiau plėsti biokuro, ypač greitai augančių energetinių augalų panaudojimą CŠT sektoriuje:

- Dabartiniai kainodaros principai, taikomi Lietuvos energetikoje, verčia įmones skolintis dideles pinigines sumas naujų projektų plėtrai. Kai priešingai, negu daroma Lietuvoje, daugelyje šalių investicijų finansavimui reguliuojamuose sektoriuose būtinos lėšos yra įtraukiamos į energijos savikainą;
- Sudėtinga daugelio bendrovių finansinė ekonominė situacija neleidžia skolintis, taip paralyžiuojamas atnaujinimo ir plėtros procesas;
- Susiduriama su viešai skleidžiama dezinformacija apie nepakankamus biokuro kiekius Lietuvoje;

- Lietuvos Valstybė blogai skirsto ES paramą, nesudarydama sąlygų plėsti biokuro panaudojimą CŠT sektoriuje;
- Planavimo procedūros sudėtingos:
  - Ilgai užtrunka energijos gamybos leidimų išdavimas;
  - Ilgos teritorijų planavimo procedūros (nuo 1 iki 2 metų);
  - Projektinių dokumentų rengimo procesą lėtina detaliųjų planų rengimas, derinimo su visuomene procedūros, poveikio aplinkai vertinimas.
- Biokuro plėtrą reguliuoja daug institucijų, tarp kurių trūksta koordinavimo ir bendradarbiavimo leidimų išdavimo klausimais.
- Vietinės ir regioninės valdžios institucijoms trūksta žinių apie biokuro panaudojimo CŠT sektoriuje privalumus. Nepakankamos visuomenės žinios ir supratimas apie atsinaujinančius energijos išteklius, jų naudojimo technologijas ir naudą;
- Miško kirtimo atliekų panaudojimą kurui riboja ekologijos reikalavimai, su biokuro ruoša susiję pertekliniai apribojimai, nustatyti Pagrindinių miško kirtimų taisyklėse.
- Trūksta paramos kaimo vietovėse kurtis mažoms įmonėms, gaminančioms biokurą (granules) iš šiaudų ir pievų žolių. Taip pat trūksta paramos modernizuoti viešojo sektoriaus pastatų, esančių kaimo vietovėse, šildymo sistemas – pritaikyti jose kūrenti vietinį šiaudų ar pievų, nendrių, žolės biokurą (granules), t. y. naudoti pigiausią vietinį kurą kaimo vietovėse.
- Neskatinama biokurą naudojančios šilumos ir elektros energijos gamybai įrangos gamyba;
- Savivaldybės tiesiogiai neįtrauktos į biokuro naudojimo skatinimo politikos įgyvendinimą;

Privalumai plečiant GAFA ir kito vietinio biokuro panaudojimą CŠT sektoriuje:

- Šalies biokuro ištekliai yra daugiau nei pakankami siekiant pasiekti užsibrėžtus ir ES 2009/28/EB direktyvoje „Dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją“ įtvirtintus 2020 metų Lietuvos tikslus;
- Daugelyje energetikos įmonių yra galimybė naudoti įvairių rūšių kurą. Didėja biokuro naudojimas centralizuoto šilumos tiekimo įmonėse. Centralizuotai tiekiamą šilumą, pagamintą naudojant biokurą, yra pigesnė už šilumą, pagamintą naudojant iškastinį kurą;
- Įtvirtintos pelno mokesčio lengvatos įmonėms, investuojančioms į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą ir vykdančioms investicinius projektus, gali būti taikomos ir įmonėms, vykdančioms energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybą;
- Vykdoma informavimo, švietimo ir konsultavimo veikla, kurios metu rengiami ir išleidžiami visuomenei skirti leidiniai apie platesnį biokuro naudojimą, jo teikiamą naudą, rengiami seminarai, konferencijos, konkursai, televizijos ir radijo laidos bei kitos švietėjiškos visuomenės informavimo priemonės;

Prisidedama prie Europos Sąjungos bei Lietuvos energetikos strateginių tikslų mažinti šalies priklausomybę nuo importuojamo iškastinio kuro;

- Užtikrinama ekonominė nauda: taupomi finansiniai šalies ištekliai, kadangi biokuro kaina yra apie 2 kartus mažesnė nei iškastinio kuro (pinigai, sumokėti už kurą, pasilieka valstybės viduje (priešingai nei naudojant gamtines dujas); mokesčiai (ypač pelno) pasiliks savivaldybių ir valstybės biudžetuose, o ne iškeliaus į kitos šalies biudžetą;
- Užtikrinama socialinė nauda: - sukuriamos naujos darbo vietos, didinamas gyventojų užimtumas; skatinama nauja infrastruktūra biokuro gamybos ir ruošimo srityje: miškų valymo darbai biokuro ruošimui; nederlingų žemių panaudojimas biokurui auginti.

- Padidėja ekologinis saugumas: - *neteršiama aplinka*: deginant biokurą į aplinką praktiškai neišmetama sieros dioksido (SO₂), sunkiųjų metalų, angliavandenilių, tuo tarpu deginant iškastinį kurą (gamtines dujas) išsiskiria apie 230 kg CO₂/MWh; deginant mazutą išsiskiria apie 280 kg CO₂/MWh;
- Gerėja eksporto/importo balansas – sumažinus iškastinio kuro importą Lietuvoje, pagerėja eksporto/importo santykis.
- Didėja Lietuvos regioninis vystymasis – masinė biokuro gamybos plėtra, leistų tolygiai vystytis atskiriems Lietuvos regionams.

II. Šalių įsipareigojimai

Šalys įsipareigoja:

- keistis turima informacija apie GAEA ir kito vietinio biokuro plėtrą šalies energetikos sektoriuje;
- derinti rekomendacijas ir pasiūlymus dėl teisės aktų, susisijusių su GAEA ar kito vietinio biokuro plėtros skatinimu šalies energetikos sektoriuje;
- visomis įmanomomis priemonėmis skleisti/platinti informaciją gyventojams, politikams, ūkininkams apie sukuriamą teigiamą ekonominę, socialinę ir kt. naudą šalies energetikos sektoriui ir gyventojams plečiant GAEA ir kito vietinio biokuro panaudojimą;
- bendradarbiauti rengiant bei įgyvendinant įvairius projektus, tyrimus skirtus GAEA ar kito vietinio biokuro plėtrai energetikos sektoriuje, keistis informacija apie jų įgyvendinimą ir gautus rezultatus;
- remti šio susitarimo šalių iniciatyvas dalyvauti tarptautiniuose projektuose, susijusiuose GAEA ar kito vietinio biokuro panaudojimu energetikos sektoriuje;
- prireikus organizuoti seminarus, konferencijas bei mokymus GAEA klausimais, taip pat kviešti šio susitarimo šalių atstovus į kitus susitariančių šalių organizuojamus renginius;

III. Baigiamosios nuostatos

- Kitos susitarimo šalių tarpusavio paslaugos, susijusios su specialiais tyrimais ar projektų vykdymu bus teikiamos pagal atskiras sutartis;
- Susitarimo nuostatų įgyvendinimas aptariamasis bendruose šalių atstovų susirinkimuose ar posėdžiuose, kurie organizuojami prireikus, bet nerečiau kaip kartą per pusę metų;
- Susitarimas neterminuotas;
- Susitarimas keičiamas, papildomas arba nutraukiamas susitarimo šalių sutikimu ne anksčiau kaip po dviejų metų po susitarimo pasirašymo datos.

IV. Šalių adresai ir parašai

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija V.Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius Tel. (8-5) 2667025, faks. (8-5) 2356044; www.lsta.lt, el.p. info@lsta.lt Prezidentas Vytautas Stasiūnas	Lietuvos biomasės energetikos asociacija LITBIOMA Ukmergės g. 283B, LT-06313 Vilnius Tel. (8-5) 2394890, faks. (8-5) 2394893 www.biokuras.lt, el. p. asociacija@biokuras.lt Prezidentas Remigijus Lapinskas
Lietuvos energijos konsultantų asociacija Ukmergės g. 369 A, LT-12142 Vilnius, Tel. 8 611 93460; www.leka.lt, el. p. manv@cowi.lt Direktorius Martynas Nagevičius	Pasaulio energetikos taryba Lietuvos komitetas Olimpiečių g. 1- 55, LT- 09200, Vilnius tel.: (8-682) 51125, faks.: (8-5) 2784014, www.wec.lt, el. p. gintaras.adzgauskas@wec.lt Direktorius Gintaras Adžgauskas
Lietuvos elektros energijos gamintojų asociacija V.Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius Tel. (8-5) 2667093, faks. (8-5) 2784878 www.leega.lt, el.p. info@leega.lt Prezidentas Algimantas Zaremba	